

Exekuce a procesní nástupnictví

Přiměřená aplikace ustanovení § 107a o. s. ř. se při procesním nástupnictví na straně oprávněného uplatní pro exekuční řízení jen potud, že o takovém procesním nástupnictví musí exekuční soud rozhodnout (usnesením), že osobou legitimovanou k podání návrhu na vydání takového usnesení je pouze původní oprávněný a že vydání takového usnesení je podmíněno souhlasem toho, kdo má vstoupit do exekučního řízení namísto dosavadního oprávněného. Předpokladem pro vydání usnesení, jímž soud v exekučním řízení připustí, aby do řízení namísto dosavadního oprávněného (jenž nezanikl) vstoupil jeho právní nástupce z titulu universální nebo singulární sukcese, je nejen to, že po zahájení exekučního řízení nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva oprávněného, o něž v exekučním řízení jde, nýbrž i to, že je prokázáno, že právo z exekučního titulu skutečně přešlo či bylo převedeno na osobu, která se má stát novým oprávněným (§ 36 odst. 3 exekučního řádu) a že průkaz této skutečnosti byl podán způsobem předjímaným ustanovením § 36 odst. 4 exekučního řádu.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 943/2012, ze dne 23.1.2014)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v exekuční věci oprávněného JUDr. L.F., advokáta, se sídlem v P., jako správce konkursní podstaty úpadce M. SERVIS s. r. o. v likvidaci, identifikační číslo osoby 26434431, proti povinnému J. H., zastoupenému Mgr. P.S., advokátem, se sídlem v Ú. n. L., pro 2.201.835,80 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 52 Nc 7471/2008, o dovolání oprávněného proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 9. února 2010, č. j. 11 Co 353/2008, 11 Co 497/2008, 11 Co 498/2008-164, tak, že usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 9. února 2010, č. j. 11 Co 353/2008, 11 Co 497/2008, 11 Co 498/2008-164, se zrušuje a věc se vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení. Dále se zrušují usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 25. března 2010, č. j. 11 Co 353/2008-181 a č. j. 11 Co 497/2008, 11 Co 498/2008-185.

Z odůvodnění:

Usnesením ze dne 24. dubna 2008, č. j. 52 Nc 7471/2008-23, nařídil Okresní soud v Ústí nad Labem (dále jen „exekuční soud“) k návrhu oprávněného M. SERVIS s. r. o. v likvidaci (dále též jen „společnost M“) exekuci na majetek povinného (J. H.) k uspokojení pohledávky oprávněného v celkové částce 2.201.835,80 Kč a nákladů předcházejícího řízení v částce 83.311,- Kč podle pravomocného a vykonatelného rozhodčího nálezu rozhodce O.G. ze dne 7. února 2008, sp. zn. 1 R 0301/2008, jakož i nákladů oprávněného a nákladů této exekuce, jejichž výše bude určena příkazem exekutora. Provedením exekuce pověřil soudního exekutora Mgr. D.K.

Exekuční soud nařízenou exekuci nejprve odložil do 31. července 2008 (usnesením ze dne 19. května 2008, č. j. 52 Nc 7471/2008-95) a poté do pravomocného skončení řízení o zrušení rozhodčího nálezu, vedeného u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 14 Cm 63/2008 (usnesením ze dne 21. května 2008, č. j. 52 Nc 7471/2008-99).

V průběhu řízení o odvolání oprávněného proti usnesením exekučního soudu ze dne 19. května 2008 a 21. května 2008 pak Krajský soud v Ústí nad Labem (dále jen „odvolací soud“) usnesením ze dne 9. února 2010, č. j. 11 Co 353/2008, 11 Co 497/2008, 11 Co 498/2008-164, připustil, aby na místo oprávněného vstoupil do řízení „nabyvatel práva“ J. H.

Odvolací soud nejprve poukázal na to, že v průběhu odvolacího řízení prohlásil Krajský soud v Ústí nad Labem konkurs na majetek společnosti M (podle zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání - dále též jen „ZKV“) usnesením ze dne 17. prosince 2008, sp. zn. 46 K 47/2007, jehož účinky nastaly téhož dne. Tím se k uvedenému dni stal (v intencích § 14 odst. 1 písm. a/ ZKV) oprávněným namísto úpadce správce jeho konkursní podstaty (JUDr. L.F.).

Dále odvolací soud vyšel z toho, že podáním, jež mu došlo 15. prosince 2008, navrhl původní oprávněný (společnost M), aby do řízení na jeho místo vstoupil J. H., jemuž (coby postupníku) vymáhanou pohledávku postoupil (jako postupitel) smlouvou o postoupení pohledávky (ze dne 11. prosince 2008) - dále jen „postupní smlouva“ za úplatu ve výši 2.201.836,80 Kč, splatnou okamžikem účinnosti postupní smlouvy.

Na tomto základě odvolací soud dospěl k závěru, že jsou důvody vyhovět návrhu (se kterým postupník souhlasil) ve smyslu ustanovení § 107a zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“).

Proti usnesení odvolacího soudu podal oprávněný (správce konkursní podstaty společnosti M) dovolání, jehož přípustnost opírá o zásadní právní význam napadeného rozhodnutí (jenž dovozuje z níže popsaných skutečností), namítaje, že napadené rozhodnutí nemá oporu v zákoně (z obsahového hlediska tak vystihuje dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř., jímž lze odvolacímu soudu vytýkat, že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení) a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Konkrétně dovolatel uvádí, že exekučně vymáhanou pohledávku zahrnul 24. března 2009 do konkursní podstaty společnosti M, takže J. H. měl nejprve podat vylučovací žalobu dle § 19 ZKV. Odvolacímu soudu dovolatel v této souvislosti vytýká, že se nepřesvědčil o stavu konkursního řízení. Tvrdí rovněž, že postupní smlouva je vzhledem k době svého uzavření neúčinným právním úkonem dle § 15 ZKV, nehledě k tomu, že Městským soudem v Praze (dále jen „insolvenční soud“) „bylo prohlášeno dne 1. září 2008 insolvenční řízení“ (ve věci sp. zn. MSPH 88 INS 1847/2008) a byl ustanoven předběžný správce.

Likvidátor společnosti M (jímž je právě J. H.) tedy věděl a musel vědět (pokračuje dovolatel), že probíhá konkursní řízení na majetek společnosti M a že jsou podány přihlášky věřitelů, takže zjevně jde o poškozování věřitelů. Dovolatel rovněž dovozuje, že postupní smlouva odporuje (vedle ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání) též ustanovení § 72 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku. Dovolatel upozorňuje, že sjednaná úplata za postoupení pohledávky se v konkursní podstatě nenachází.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. prosince 2012) se podává z bodu 7., článku II., zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Dovolání v této věci je bez dalšího přípustné podle ustanovení § 239 odst. 1 písm. b/ o. s. ř. Podmínku formulovanou návěštím označeného ustanovení (aby napadené rozhodnutí mělo po právní stránce zásadní význam) má Nejvyšší soud za obsoletní z příčin popsaných např. v důvodech usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. července 2011, sen. zn. 29 NSČR 35/2009, uveřejněného pod číslem 151/2011 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek (usnesení je - stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže - dostupné i na webových stránkách Nejvyššího soudu).

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný

dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 107a o. s. ř., má-li žalobce za to, že po zahájení řízení nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva nebo povinnosti účastníka řízení, o něž v řízení jde, může dříve, než soud o věci rozhodne, navrhnout, aby nabyvatel práva nebo povinnosti vstoupil do řízení na místo dosavadního účastníka; to neplatí v případech uvedených v § 107 (odstavec 1). Soud návrhu usnesením vyhoví, jestliže se prokáže, že po zahájení řízení nastala právní skutečnost uvedená v odstavci 1, a jestliže s tím souhlasí ten, kdo má vstoupit na místo žalobce; souhlas žalovaného nebo toho, kdo má vstoupit na jeho místo, se nevyžaduje. Právní účinky spojené s podáním žaloby zůstávají zachovány (odstavec 2). Ustanovení § 107 odst. 4 platí obdobně (odstavec 3).

Z ustanovení § 36 zákona č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekučního řádu) a o změně dalších zákonů, se dále podává, že proti jinému, než kdo je v rozhodnutí označen jako povinný, nebo ve prospěch jiného, než kdo je v rozhodnutí označen jako oprávněný, lze provést exekuci, jen jestliže je prokázáno, že na něj přešla povinnost nebo přešlo či bylo převedeno právo z exekučního titulu (odstavec 3). Přechod povinnosti nebo přechod či převod práva lze prokázat jen listinou vydanou anebo ověřenou státním orgánem nebo notářem, pokud nevyplývá přímo z právního předpisu (odstavec 4). Prokáže-li se, že po zahájení exekučního řízení nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva oprávněného, o něž v exekučním řízení jde, do řízení namísto dosavadního oprávněného vstupuje jeho právní nástupce. Ten, kdo nastupuje do řízení na místo dosavadního oprávněného, musí přijmout stav řízení, jaký tu je v době jeho nástupu do řízení (odstavec 5).

Podle ustanovení § 52 odst. 1 exekučního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se pro exekuční řízení přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu.

V této podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení exekučního řádu ve znění účinném v době vydání napadeného rozhodnutí (tj. naposledy ve znění zákona č. [41/2009](#) Sb.).

V dané věci spojil odvolací soud napadené rozhodnutí pouze s odkazem na (jím citované) ustanovení § 107a o. s. ř. V exekučních věcech podléhajících režimu exekučního řádu, se ovšem ustanovení § 107a o. s. ř. uplatní přiměřeně (§ 52 odst. 1 exekučního řádu) jen v rozsahu, v němž otázku procesního nástupnictví na straně oprávněného neřeší exekuční řád.

Srovnáním úpravy obsažené v ustanoveních § 36 odst. 3 až 5 exekučního řádu s úpravou obsaženou v § 107a o. s. ř. lze přitom snadno zjistit, že přiměřená aplikace ustanovení § 107a o. s. ř. (tak, jak se k ní v literatuře hlásí /v návaznosti na § 36 odst. 3 až 5 exekučního řádu/ např. dílo Drápal, L., Bureš, J. a kol.: Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha, C. H. Beck, 2009, str. 2119) se při procesním nástupnictví na straně oprávněného uplatní pro exekuční řízení jen potud, že o takovém procesním nástupnictví musí exekuční soud rozhodnout (usnesením), že osobou legitimovanou k podání návrhu na vydání takového usnesení je pouze původní oprávněný a že vydání takového usnesení je podmíněno souhlasem toho, kdo má vstoupit do exekučního řízení namísto dosavadního oprávněného.

Ustanovení § 107a o. s. ř. nadto nezahrnuje žádné z pravidel obsažených v § 36 odst. 3 a 4 exekučního řádu (jež jsou v exekučním řízení protipólem úpravy obsažené pro řízení o výkon rozhodnutí v ustanovení § 256 o. s. ř.).

Přítom samozřejmě platí, že předpokladem pro vydání usnesení, jímž soud v exekučním řízení připustí, aby do řízení namísto dosavadního oprávněného (jenž nezanikl) vstoupil jeho právní nástupce z titulu universální nebo singulární sukcese, je nejen to, že po zahájení exekučního řízení nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva oprávněného, o něž v exekučním ení jde (srov. § 36 odst. 5 exekučního řádu a mutatis mutandis výklad podaný k § 107a o. s. ř. v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. června 2003, sp. zn. 21 Cdo 306/2003, uveřejněném pod číslem 31/2004 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek a v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. září 2003, sp. zn. 29 Odo 708/2002, uveřejněné pod číslem 37/2004 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek), nýbrž i to, že je prokázáno, že právo z exekučního titulu skutečně přešlo či bylo převedeno na osobu, která se má stát novým oprávněným (§ 36 odst. 3 exekučního řádu) a že průkaz této skutečnosti byl podán způsobem předjímaným ustanovením § 36 odst. 4 exekučního řádu.

Napadené rozhodnutí těmto požadavkům v rovině právní nedostálo, neboť z něj při pouhém poukazu na § 107a o. s. ř. nelze dovodit, že by odvolací soud jakkoli zkoumal předpoklady dle § 36 odst. 3 a 4 exekučního řádu.

Nejvyšší soud tudíž, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadené usnesení zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 a 3 o. s. ř.).

Konkursními a insolvenčními souvislostmi věci, namítanými dovolatelem, se Nejvyšší soud za dané situace již nezabýval.

Jen pro úplnost lze dodat (k výhradě dovolatele, že odvolací soud nezkoumal z úřední povinnosti stav konkursního řízení co do soupisu vymáhané pohledávky do konkursní podstaty společnosti M), že závěry obsažené (k povaze soupisu) v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. července 2008, sp. zn. 29 Cdo 5349/2007, v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. února 2010, sp. zn. 29 Cdo 1394/2008, uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 10, ročník 2010, pod číslem 148, a v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. února 2010, sp. zn. 29 Cdo 1736/2008 by takový postup odvolacího soudu činily zbytečným.

Ostatně, dovolateli nic nebránilo v tom, aby poté, co se prohlášením konkursu na majetek společnosti M stal 17. prosince 2008 bez dalšího oprávněným namísto společnosti M, vzal návrh na vydání rozhodnutí o procesním nástupnictví zpět (což do vydání napadeného usnesení neučinil).

S přihlédnutím k tomu, že po vydání napadeného usnesení odvolací soud přijal rozhodnutí (specifikovaná v bodě II. výroku tohoto usnesení), jimiž rozhodl o odvoláních proti usnesením exekučního soudu o odložení nařízené exekuce a o odvolání povinného proti usnesení exekučního soudu o nařízení exekuce, přičemž všechna tato rozhodnutí vydal ve vztahu k J. H. (coby novému oprávněnému dle usnesení odvolacího soudu rušeného tímto usnesením), zrušil Nejvyšší soud formou závislého výroku (§ 242 odst. 2 písm. b/ o. s. ř.) i tato rozhodnutí.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbírký zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Exekuce](#)

- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)